

LISTA ZAGADNIEŃ EGZAMINACYJNYCH
na kierunku PEDAGOGIKA SPECJALNA studia jednolite magisterskie
Rok akademicki 2024/2025

ZAGADNIENIA Z PRZEDMIOTÓW KIERUNKOWYCH

1. Etapy rozwoju pedagogiki specjalnej, jako dziedziny teoretycznej i praktycznej w Polsce.
2. Rodzaje i cele rehabilitacji osób z niepełnosprawnością.
3. Idee podmiotowości i autonomii we współczesnych koncepcjach rehabilitacji osób z niepełnosprawnością.
4. Formy organizacyjne kształcenia uczniów z niepełnosprawnością w polskim systemie edukacji.
5. Wielowymiarowość zjawiska niepełnosprawności: wymiar organiczny, psychiczny i społeczny. Biopsychospołeczny model niepełnosprawności.
6. Trudności funkcjonowania rodziny dziecka z niepełnosprawnością.
7. Związek dydaktyki specjalnej z pedagogiką specjalną i jej subdyscyplinami.
8. Cele i zadania edukacji uczniów z niepełnosprawnością.
9. Bariery w integracji społecznej osób z niepełnosprawnością.
10. Geneza i założenia koncepcji normalizacji życia osób z niepełnosprawnością.
11. Wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia – rozpoznanie możliwości, potrzeb i ograniczeń.
12. Formy udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w publicznych przedszkolach, szkołach i ośrodkach.
13. Przykłady pedagogicznych metod oceny funkcjonowania edukacyjnego, psychicznego i społecznego uczniów.
14. Sposoby monitorowania osiągnięć szkolnych uczniów z niepełnosprawnością.
15. Rola organizacji społecznych we wspomaganiu osób z niepełnosprawnością i ich rodzin.
16. Kompetencje pedagoga specjalnego. Etyczny wymiar zawodu pedagoga specjalnego.
17. Codzienne życie osób z niepełnosprawnością – ujęcie zagadnienia w zależności od stopnia niepełnosprawności.
18. Bariery w rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnością.
19. Działalność wybranych instytucji działających w obszarze rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością.
20. Rodzaje diagnozy oraz etapy postępowania diagnostycznego.

ZAGADNIENIA Z PRZEDMIOTÓW SPECJALNOŚCIOWYCH

Specjalność: Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną

1. Wybrane koncepcje ujmowania zjawiska niepełnosprawności intelektualnej.
2. Kierunki badań naukowych w zakresie edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną w Polsce i na świecie.
3. Proces diagnostyczny w kierunku rozpoznania niepełnosprawności intelektualnej. Ocena kryterialna i ocena funkcjonalna.
4. Formy wczesnej pomocy rodzicom dzieci z niepełnosprawnością intelektualną.
5. Psychospołeczne funkcjonowanie osób z niepełnosprawnością intelektualną – zasoby i ograniczenia.
6. Wybrane formy i zasady wspierania osób z niepełnosprawnością intelektualną od dzieciństwa do dorosłości.
7. Postawy społeczne wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną a możliwości wdrażania idei integracji i normalizacji. Ujęcie podmiotowości i autonomii.
8. System edukacji osób z niepełnosprawnością intelektualną w Polsce i na świecie.
9. Potrzeby edukacyjne oraz społeczne osób z niepełnosprawnością intelektualną.
10. Dostosowanie procesu edukacji i rehabilitacji do indywidualnych potrzeb osób z wybranym stopniem niepełnosprawności intelektualnej.
11. Dorosłość osób z niepełnosprawnością intelektualną.
12. Rehabilitacja zawodowa dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną – możliwości i ograniczenia.
13. Strategie radzenia sobie przez dzieci, młodzież oraz dorosłe osoby z niepełnosprawnością intelektualną w sytuacjach trudnych.
14. Codzienne życie osób z niepełnosprawnością intelektualną – ujęcie zagadnienia w zależności od stopnia niepełnosprawności intelektualnej.
15. Rola organizacji społecznych we wspomaganie osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin.
16. Wybrane metody oraz formy w pracy pedagoga specjalnego – dobór i możliwości zastosowania.
17. Cele i zasady konstruowania indywidualnych programów wspierających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnością intelektualną.
18. Kompetencje pedagoga specjalnego. Etyczny wymiar zawodu pedagoga specjalnego
19. Biopsychospołeczny model niepełnosprawności.
20. Klasyfikacja ICF – założenie teoretyczne oraz zastosowanie w praktyce.

Specjalność: Edukacja i terapia osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu

1. Zaburzenia ze spektrum autyzmu – rys historyczny, ustalenie terminologiczne.
2. Kryteria diagnostyczne zaburzeń ze spektrum autyzmu (ICD, DSM).
3. Procesy poznawcze osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (modele funkcjonowania intelektualnego osób z autyzmem, deficyty poznawcze, uzdolnienia).
4. Możliwości i ograniczenia w psychospołecznym funkcjonowaniu osób z autyzmem.
5. Wczesne symptomy zaburzeń ze spektrum autyzmu w rozwoju poznawczym, społecznym i mowy dziecka (0-6 r.ż).
6. Sposoby oceny poziomu funkcjonowania uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.
7. Cechy rozwoju procesu komunikacji u osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.
8. Zróżnicowane potrzeby edukacyjne uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.
9. Metody terapii autyzmu.
10. Dostosowanie procesu kształcenia i wychowania do indywidualnych potrzeb ucznia z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.
11. Sytuacja psychospołeczna rodziny z dzieckiem z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.
12. Uwarunkowania współpracy z rodzicami dziecka/ ucznia z zaburzeniami ze spektrum autyzmu z perspektywy rodzicami, nauczyciela, terapeuty.
13. Zadania pedagoga specjalnego w placówce edukacyjnej lub terapeutycznej.
14. Formy i metody rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.
15. Formy wsparcia osób z autyzmem w dorosłym życiu.
16. Psychospołeczna sytuacja rodzin z dorosłą osobą z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (ASD): wyzwania rodzicielskie związane z okresem dojrzewania i dorosłości osoby z ASD.
17. i dorosłości osoby z ASD.
18. Przejawy zaburzeń sensorycznych u dzieci, młodzieży i dorosłych osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.
19. Zalety Treningu Umiejętności Społecznych.
20. Diagnoza środowiska rodzinnego dziecka z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.
21. Założenia modelu A-B-C w pracy nad trudnymi zachowaniami osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.

Specjalność: Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością słuchu (Surdopedagogika)

1. Osoba z niepełnosprawnością słuchową z perspektywy medycznej, pedagogicznej, lingwistycznej i społecznej.

2. Diagnoza audiologiczna i jej interpretacja w kontekście rehabilitacji i edukacji dzieci z niepełnosprawnością słuchową.
3. Urządzenia elektroakustyczne wspomagające słyszenie osób z niepełnosprawnością słuchową i inne środki usprawniające ich funkcjonowanie.
4. Typologie sposobów i środków komunikowania się stosowanych przez osoby słabosłyszące i niesłyszące.
5. Konsekwencje uszkodzenia narządu słuchu dla rozwoju poznawczego, emocjonalnego oraz funkcjonowania społecznego dziecka.
6. Cele rewalidacyjne realizowane w kształceniu i wychowaniu uczniów słabosłyszących oraz niesłyszących.
7. Modele opieki kształcenia i wychowania dzieci z niepełnosprawnością słuchową w Polsce i na świecie - ujęciu historycznym oraz współczesne.
8. Główne założenia dwujęzycznej edukacji szkolnej dzieci funkcjonalnie głuchych oraz metodyczne rozwiązania w nauczaniu wczesnoszkolnym.
9. Koncepcja „totalnej komunikacji” w wychowaniu dzieci niesłyszących/głuchych.
10. Metody wychowania językowego wykorzystywane w rehabilitacji i edukacji dzieci z niepełnosprawnością słuchową.
11. Główne założenia, cele i zadania oraz etapy wychowania słuchowego.
12. Odczytywanie mowy z ust – zasady postępowania metodycznego, metody wspomagające.
13. Dostosowanie metod, form pracy, środków dydaktycznych do potrzeb i możliwości uczniów słabosłyszących i niesłyszących w okresie edukacji wczesnoszkolnej.
14. Trudności w nabywaniu umiejętności czytania ze zrozumieniem przez dzieci z niepełnosprawnością słuchową, postępowanie metodyczne w pracy z uczniami niesłyszącymi oraz słabosłyszącymi nad analizą tekstu.
15. Problemy uczniów niesłyszących w samodzielnym tworzeniu tekstów pisanych i sposoby ich przezwyciężania.
16. Polski język migowy (PJM), System językowo-migowy (SJM) – wyjaśnienie zakresu pojęć, uzasadnienie wykorzystania ich w edukacji szkolnej uczniów niesłyszących/głuchych.
17. Warunki efektywnej inkluzji dzieci/uczniów z niepełnosprawnością słuchową w placówkach ogólnodostępnych.
18. Specyfika nadmiernych trudności i niepowodzeń w uczeniu się matematyki uczniów z niepełnosprawnością słuchową.
19. Logopedyczno-pedagogiczna interwencja w zakresie korygowania zaburzeń mowy występujących u dzieci z niepełnosprawnością słuchową.
20. Instytucje i organizacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnością słuchową w Polsce.

Specjalność: Terapia Pedagogiczna

1. Aktualna podstawa prawna udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniowi ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (szkoła; poradnia psychologiczno-pedagogiczna).
2. Wybrane koncepcje wyjaśniające genezę i istotę specyficznych trudności w uczeniu się – wymienić i opisać dwie z nich.
3. Ujęcie definicyjne specyficznych trudności w uczeniu się, kryteria diagnostyczne (aktualne klasyfikacje).
4. Pedagogiczna diagnoza ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się – etapy, obszary, metody diagnozowania.
5. Badanie umiejętności czytania i pisanie – przegląd dostępnych narzędzi oraz szczegółowa charakterystyka jednego narzędzia diagnostycznego
6. Diagnoza gotowości do uczenia się matematyki – podstawa teoretyczna, aspekty, sposób diagnozy.
7. Kompetencje nauczyciela - terapeuty realizującego zajęcia korekcyjno-kompensacyjne.
8. Metody terapii ucznia ze specyficznymi trudnościami w opanowaniu umiejętności czytania i pisanie – przegląd najczęściej stosowanych metod oraz szczegółowa charakterystyka jednej metody
9. Trudności w sferze społeczno-emocjonalnej oraz kształtowaniu się kompetencji społecznych u uczniów z trudnościami w uczeniu się.
10. Funkcjonowanie psychospołeczne uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.
11. Rodzaje, cechy i funkcje obserwacji w pracy terapeuty pedagogicznego.
12. Zaburzenia mogące współwystępować ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się – wymienić i scharakteryzować wybrane.
13. Metody pracy z dzieckiem/ucznem z grupy ryzyka specyficznych trudności w uczeniu się – wymienić i szczegółowo scharakteryzować jedną z nich.
14. Współpraca z rodziną dziecka/ucznia z grupy ryzyka specyficznych trudności w uczeniu się/ ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się – wymienić i szczegółowo opisać wybrane rodzaje.
15. Definicja i symptomy ryzyka specyficznych trudności w uczeniu się.
16. Terapia ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się matematyki.
17. Organizacja i struktura zajęć korekcyjno-kompensacyjnych jako jednostki metodycznej (z podaniem przykładu zajęć).
18. Zasady i etapy pracy korekcyjno-kompensacyjnej – szczegółowa charakterystyka.
19. Funkcjonowanie dorosłych osób ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.
20. Kompetencje społeczne – definicja, uwarunkowania oraz strategie i aktywności wykorzystywane podczas zajęć terapeutycznych do ich kształtowania.

Specjalność: Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością wzroku (Tyflopädagogika)

1. Główne nurty w podejściu do kształcenia osób z niepełnosprawnością wzrokową dawniej i dziś.
2. Proces psychologicznej adaptacji do utraty wzroku.
3. Konsekwencje funkcjonalne schorzeń i uszkodzeń układu wzrokowego prowadzących do słabowzroczności.
4. Założenia funkcjonalnej oceny widzenia dzieci i uczniów słabowidzących .
5. Specyfika rozwoju językowego u dzieci niewidomych w wieku przedszkolnym.
6. Trudności uczniów słabowidzących w nabywaniu podstawowych umiejętności szkolnych (czytania i pisanie).
7. Zasady adaptacji pomocy dydaktycznych do potrzeb uczniów słabowidzących.
8. Przygotowanie dziecka niewidomego do nauki brajla .
9. Tyflografika – techniki, właściwości, funkcje.
10. Wady i zalety pisma Braille’a .
11. Technologie asystujące dla uczniów z niepełnosprawnością wzroku w zakresie podstawowych technik szkolnych .
12. Charakterystyka pomocy ułatwiających widzenie uczniom słabowidzącym.
13. Zasady nauczania w tyflodydaktyce.
14. Diagnoza ucznia niewidomego lub słabowidzącego pod kątem oceny jego sytuacji w szkole oraz umiejętności szkolnych.
15. Główne zasady adaptacji tekstów do brajla.
16. Zasady konstruowania Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych (IPET) dla uczniów z niepełnosprawnością wzroku.
17. Sposoby komunikacji osób głuchoniewidomych.
18. Rozwijanie orientacji przestrzennej i samodzielnego poruszania się u dzieci niewidomych w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.
19. Sposoby i techniki poruszania się osób niewidomych.
20. Trudności w orientacji przestrzennej i samodzielnym poruszaniu się osób słabowidzących.

Specjalność: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka

1. Wczesna interwencja a wczesne wspomaganie rozwoju małego dziecka w ujęciu modelu skoncentrowanego na rodzinie i biospochospołeczny.
2. Transdyscyplinarny charakter wspomaganie rozwoju małego dziecka, związki z innymi dyscyplinami naukowymi.

3. Modele wczesnego wspomaganie rozwoju małego dziecka w procesie uczenia - charakterystyka; mechanizmy uczenia się - wg. J. Piageta. L. Wygotskiego, M. Montessori.
4. Znaczenie odruchów niemowlęcych w rozwoju prawidłowym i zakłóconym małego dziecka; neurofizjologiczne uszkodzenia układu nerwowego i ich wpływ na poziom funkcjonowania dziecka.
5. Zadania i znaczenie opieki pediatrycznej w modelu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny.
6. Zasady, zakres, metody badania neurologicznego dziecka w wieku niemowlęcym i poniemowlęcym (pojęcie wczesnej diagnozy i wczesnej rewalidacji; metody badań słuchu, analiza audiogramów); zasady rehabilitacji słuchu małego dziecka – charakterystyka i rodzaje oddziaływań rewalidacyjnych.
7. Zaburzenia widzenia, metody oceny wzroku u małego dziecka oraz programy stymulacji widzenia dziecka w wieku przedszkolnym.
8. Charakterystyka metod redukcji nerwowo- mięśniowych, prawidłowej pielęgnacji małego oraz ich znaczenie w procesie rozwoju.
9. Diagnoza nozologiczna a ocena funkcjonalna - znaczenie w procesie rehabilitacji dziecka z zaburzeniami w rozwoju; charakterystyka narzędzi badawczych, skriningowych stosowanych w ocenie dziecka w wieku niemowlęcym, poniemowlęcym.
10. Podejście biopschospołeczne w modelu Wczesnego wspomaganie rozwoju- znaczenie i zastosowanie klasyfikacji ICF.
11. Metody i formy wspomaganie rozwoju dziecka – charakterystyka.
12. Wspomaganie rozwoju komunikacji małego dziecka.
13. Kompetencje kluczowe w rozwoju małego dziecka i ich znaczenie w procesie wspomaganie rozwoju.
14. Ocena potrzeb rodziny i jego środowiska- znaczenie i zastosowanie ekomapy.
15. Rola środowiska rodzinnego w procesie wspomaganie rozwoju dziecka.
16. Analiza potrzeb rodziny oraz formy wsparcia środowiska dla rodziców mających dziecko z zaburzeniami rozwojowymi w wczesnej i w późniejszych fazach radzenia sobie przez nich z tą sytuacją.
17. Profil funkcjonalny dziecka ICF – koncepcja 6 F-wodrs.
18. Wspomaganie rozwoju dziecka w codziennych aktywnościach i w koncepcji R. A. McWilliam.
19. Plan kompleksowego wsparcia dziecka i rodziny – założenia, zasady konstrukcji.
20. Standardy organizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

Specjalność: Pedagogika Resocjalizacyjna

1. Przedmiot, podmiot i budowa pedagogiki resocjalizacyjnej jako dyscypliny naukowej o wychowaniu specjalnym.
2. Uwarunkowania nieprzystosowania społecznego.
3. Pojęcie dewiacji społecznej i wybrana teoria wyjaśniająca etiologię dewiacji społecznej.
4. Specyfika oddziaływań resocjalizacyjnych na podstawie wybranego modelu lub koncepcji resocjalizacji.
5. Podmiot, przedmiot i funkcje diagnozy resocjalizacyjnej.
6. Charakterystyka wybranej metody oddziaływań resocjalizacyjnych. Od czego zależy skuteczność tej metody.
7. Środki wychowawcze, lecznicze i poprawcze stosowane wobec nieletnich zgodnie z ustawą o wspieraniu resocjalizacji nieletnich.
8. Prawa nieletnich przebywających w placówkach resocjalizacyjnych.
9. Prezentacja wybranej teorii wyjaśniającej rozwój uzależnienia i wybranej metody pracy z osobami uzależnionymi.
10. Socjoterapia, jej cele oraz przykładowe metody pracy stosowane podczas zajęć.
11. Poziomy oddziaływań profilaktycznych i przykłady działań profilaktycznych na poszczególnych poziomach.
12. Pojęcie kryzysu psychologicznego i główne zadania interwencji kryzysowej.
13. Pojęcie i kategorie dzieci ulicy. Współczesne problemy pracy pedagoga ulicy.
14. Zadania, metody i zasady pracy kuratora sądowego.
15. Władza rodzicielska – prawa i obowiązki rodziców.
16. Kryminologia jako nauka i charakterystyka działań kryminologii.
17. Wykonywanie kary pozbawienia wolności - podstawowe zasady prawa karnego wykonawczego.
18. Wybrany program resocjalizacyjny, główne założenia jego przygotowania i realizacji.
19. Socjalizacja do instytucji penitencjarnej. Sens i bezsens resocjalizacji w instytucjach penitencjarnych.
20. System wsparcia osób opuszczających placówki resocjalizacyjne.

Specjalność: Logopedia

1. Kryteria klasyfikacji i opis artykulacji głosek języka polskiego.
2. Charakterystyka języka polskiego (podsystem fonologiczny, morfologiczny, syntaktyczny; leksyka).

3. Kształtowanie się mowy dziecka – etapy rozwoju; przejawy rozwoju poszczególnych podsystemów języka w określonym wieku dziecka; rozwój umiejętności dialogowych i narracyjnych.
4. Biologiczne i neuropsychologiczne podstawy mowy.
5. Całościowe badanie logopedyczne (poszczególne próby oraz interpretacja wyników).
6. Różne klasyfikacje zaburzeń mowy.
7. Metody diagnozy i usprawniania osób z afazją.
8. Metody diagnozy i usprawniania osób z dyzartrią.
9. Usprawnianie logopedyczne dzieci z NMPO.
10. Diagnoza/stan mowy, usprawnianie logopedyczne słuchu i mowy dzieci z wadą słuchu.
11. Metody diagnozy i usprawniania osób z zaburzeniem ze spektrum autyzmu.
12. Zaburzenie ze spektrum autyzmu a niepełnosprawność intelektualna w aspekcie logopedycznym.
13. Zastępcze formy komunikacji (AAC).
14. Diagnoza i terapia osób z niepełnosprawnością sprzężoną.
15. Opóźniony a zaburzony rozwój mowy.
16. Diagnoza różnicowa różnych zaburzeń mowy (dyzartria a inne neurogenne zaburzenia mowy, afazja a inne neurogenne zaburzenia mowy, NMPO a inne neurogenne zaburzenia mowy, dyzartria a dyslalia, NMPO a dyslalia, NMPO a opóźnienie rozwoju mowy).
17. Psychogenne zaburzenia mowy – formy, przyczyny, charakterystyka objawów.
18. Fonacja pozakrtaniowa i usprawnianie po laryngektomii.
19. Dysfagia – definicja, badanie, metody wspierające połykanie.
20. Wczesna interwencja logopedyczna.